

DiSKAR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA DAİRESİ

17 Aralık 2018, İstanbul

İŞSİZLİK VE İSTİHDAM RAPORU

Aralık 2018

KRİZ ÜÇ KOLDAN SARSIYOR ENFLASYON-KÜÇÜLME-İŞSİZLİK

Resmi İşsiz Sayısı 330 Bin Artarak
3 Milyon 750 Bine Yükseldi

Geniş Tanımlı İşsiz Sayısı 6,4 Milyon

Tarımdışı İşsizlik 13,5
Geniş Tanımlı İşsizlik 18,2
Genç İşsizliği 21,6
Tarım Dışı Kadın İşsizliği 19,6

İşsizlik Sigortası Başvurularında Rekor:
207 Bin

Sanayi Üretimi 5,7 Azaldı

ÖZET

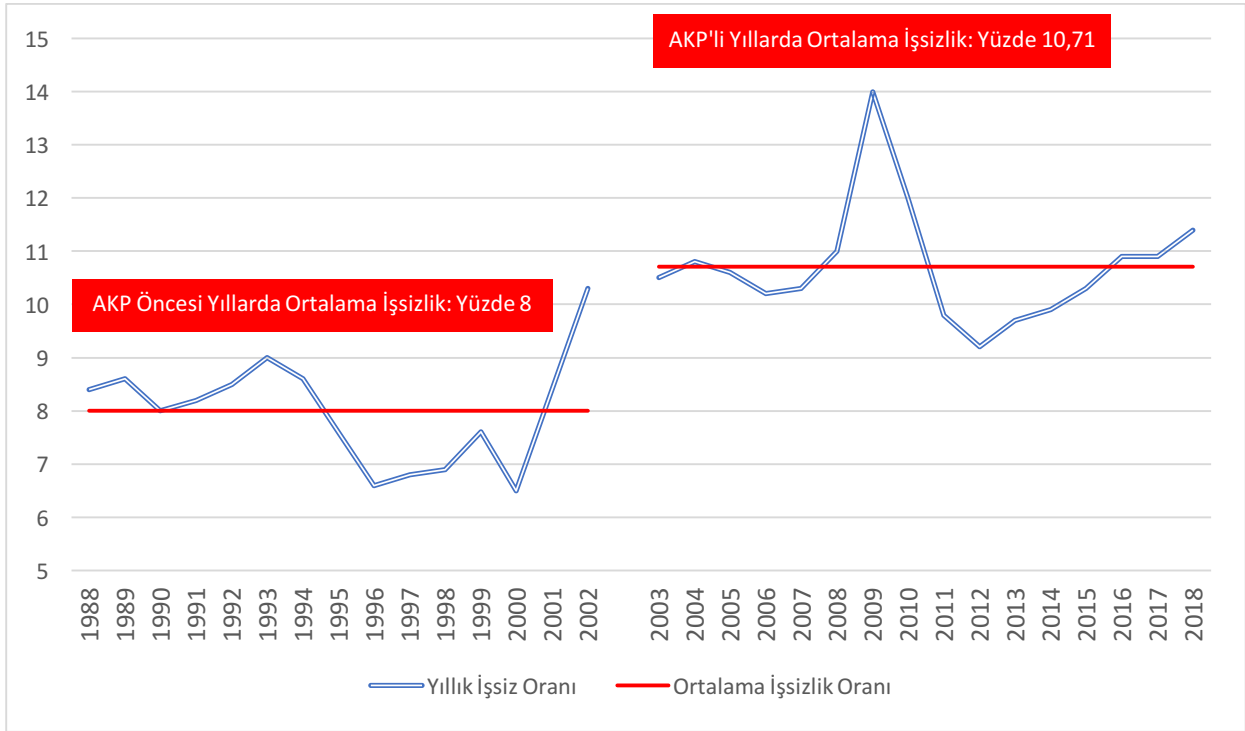
Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Dairesi (DİSK-AR) Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 17 Aralık 2018 günü açıkladığı Eylül 2018 dönemi İşgücü İstatistikleri ile İŞKUR tarafından açıklanan Kasım 2018 dönemi verilerini ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından açıklanan Eylül 2018 dönemi sigortalı istatistiklerini değerlendirdi. DİSK-AR'ın işsizlik ve istihdama ilişkin değerlendirmeleri aşağıda yer almaktadır.

- Eylül 2018 dönemi TÜİK işgücü istatistikleri ile son İŞKUR ve SGK verileri işsizlikte krizin etkisinin giderek belirgin hale geldiğini gösteriyor.
- Ekonomik kriz ekonomide küçülme, yüksek enflasyon ve yüksek işsizlik şeklinde kendini gösteriyor. Kriz üç koldan devam ediyor.
- TÜİK'e göre Eylül 2017 döneminde yüzde 10,6 olan dar tanımlı standart işsizlik 0,8 puan artarak Eylül 2018'de yüzde 11,4 olarak gerçekleşti. Dar tanımlı **işsiz sayısı bir önceki yıla göre 330 bin kişi artarak 3 milyon 750 bine yükseldi.**
- TÜİK verilerine dayanarak hesapladığımız geniş tanımlı işsiz sayısı 6,4 milyona yaklaştı. Geniş tanımlı işsizlik oranı ise yüzde 18,2 olarak hesaplandı. Geçen yılın aynı dönemine göre geniş tanımlı işsiz sayısı **466 bin arttı.**
- Kayıtlı işsiz sayısında da hızlı bir artış yaşanıyor. İŞKUR Kasım 2018 verilerine göre kayıtlı işsiz sayısı bir önceki yıla göre 692 bin 496 kişi artarak 3 milyon 297 bine ulaştı.
- İşsizlik sigortası başvurularında patlama yaşandı. Kasım 2018'de 207 bine ulaştı.
- Kadın işsizliği yüzde 15, genç işsizliği yüzde 21,6, genç kadın işsizlik oranı ise yüzde 27,2 olarak gerçekleşti. Tarım dışı kadın işsizliği ise yüzde 36,9'a yükseldi.
- Ne eğitimde ne istihdam olan gençlerin (boşta gezer) oranı yüzde 27,4.
- Sanayi üretimi Ekim 2018 itibarıyla yüzde 5,7 oranında küçüldü.
- Ekonomide küçülme, yüksek enflasyon ve işsizliğin bir arada yaşandığı ağır bir kriz tablosu yaşanıyor.

AKP'Lİ YILLARDA İŞSİZLİK TIRMANDI

Uzun dönemli ortalama işsizlik verileri AKP'li yıllarda işsizliğin AKP öncesi döneme göre oldukça yüksek seyrettiğini gösteriyor. 1988'e kadar uzanan TÜİK verilerine dayanarak hazırladığımız ortalama işsizlik eğilimlerine göre 1988-2002 arasında ortalama yıllık işsizlik yüzde 8 olarak gerçekleşti. 2003-2018 arası AKP'li yıllarda ise işsizlik oranı ortalama yüzde 10,71 olarak gerçekleşti. Böylece AKP'li yıllarda işsizlik oranları önceki döneme göre ortalama üç puan daha yüksek seyretti. AKP öncesi dönemde işsizlik oranları en yüksek 10,3'e (2002) ulaşırken AKP döneminde işsizlik yüzde 14'e (2009) kadar yükseldi (Grafik 1). Uzun dönemli veriler AKP'nin işsizlikle mücadelede başarısız olduğunu ve kendinden önceki koalisyon dönemlerine göre daha yüksek bir işsizlik yaşandığını gösteriyor.

Grafik 1: Uzun Dönemli İşsizlik Eğilimleri AKP Öncesi ve AKP Dönemi (1988-2018)

Kaynak: TÜİK, 2018 Eylül verisidir.

GENİŞ TANIMLI İŞSİZ SAYISI 6,4 MİLYON

Standart işsizlik hesaplaması dışında alternatif ve gerçek bir işsizlik hesaplama yöntemi olarak kabul edilen geniş tanımlı işsiz sayısı DİSK-AR tarafından Eylül 2018 için 6 milyon 362 bin olarak hesaplanmıştır (Tablo 1). Geniş tanımlı işsiz sayısı geçen yılın aynı dönemine göre (Eylül 2017) 466 bin kişi arttı. Eylül 2017'de 5 milyon 896 bin olan geniş tanımlı işsiz

sayısı Eylül 2018’de 6 milyon 362 bine yükseldi. Çalışmayan nüfusun 1 milyon 596 bini iş aramayıp çalışmaya hazır olanlar oluşuyor (Tablo 1).

Tablo 1: Geniş Tanımlı İşsizlik (Eylül 2017-2018) (Bin)

<i>İşsiz Türü</i>	<i>2017 Eylül</i>	<i>2018 Eylül</i>	<i>Fark</i>
<i>Dar tanımlı işsizler</i>	3.419	3.749	330
<i>Ümitsiz işsizler</i>	609	491	-118
<i>İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar</i>	1.444	1.596	152
<i>Zamana bağlı eksik istihdam</i>	356	374	18
<i>Mevsimlik çalışanlar</i>	68	152	84
<i>Toplam</i>	5.896	6.362	466

Kaynak: TÜİK Eylül 2017 ve Eylül 2018 İşgücü Araştırmasından yararlanılarak DİSK-AR tarafından hazırlandı.

Yöntemsel Açıklama: Geniş Tanımlı İşsizlik

Bilindiği gibi TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) genel işsizlik oranı işgücü piyasalarındaki durumu bütün boyutlarıyla ortaya koyamıyor. Dar tanımlı/standart işsizlik hesaplarının taşıdığı kısıtlar ve sorunlar nedeniyle, işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılması için alternatif işsizlik verilerine ve diğer işsizlik türlerine bakmak gerekiyor (Tablo1).

TÜİK tarafından kullanılan standart işsizlik tanımı referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan 15 ve daha yukarı yaştaki kişiler işsiz kabul edilmektedir. Bu hesaplama yöntemi işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Geniş tanımlı işsizlik hesaplaması klasik dar tanım kapsamında yer alan işsizler yanında, iş bulma ümidini kaybeden işsizleri, iş aramayan ancak çalışmaya hazır olan işsizleri, mevsimlik ve zamana bağlı eksik çalışanları kapsayan alternatif işsizlik tanımıdır. Çalışma ekonomisi literatüründe kullanımı giderek artan bir hesaplama yöntemidir.

KAYITLI İŞSİZ SAYISI BİR YILDA 692 BİN ARTTI

İŞKUR Kasım 2018 verilerini açıkladı. İŞKUR verileri TÜİK'e göre daha güncel ve öncü gösterge niteliğinde. İŞKUR verileri, TÜİK işgücü istatistiklerine göre işsizlikte yükselişin eğilimini daha net ortaya koymaktadır.

İŞKUR'a göre kayıtlı işsiz sayısı geçen yılın Kasım ayına göre 692 bin 496 kişi arttı. Kayıtlı işsizler içinde kadınlar son bir yılda 424 bin artarak erkeklerin önüne geçti (Tablo 2). Kayıtlı kadın işsiz sayısı erkeklerden 195 bin daha fazla arttı.

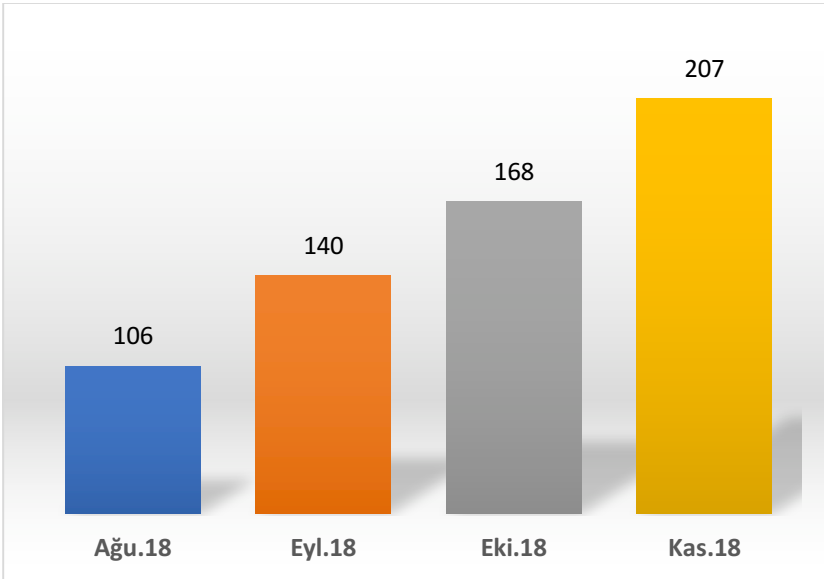
Tablo 2: İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları (Kasım 2017-2018) (Bin)

	<i>Kayıtlı İşsiz (Toplam)</i>	<i>Kayıtlı Kadın İşsiz</i>	<i>Kayıtlı Erkek İşsiz</i>
<i>Kasım 2017</i>	2.604.201	1.273.159	1.331.042
<i>Kasım 2018</i>	3.296.697	1.696.996	1.599.701
<i>Artış (Bin)</i>	692.496	423.837	228.659
<i>Artış Yüzde</i>	26	33,2	20,1

Kaynak: İŞKUR Ekim 2018 Ayı Bülteni

Kayıtlı erkek işsizler yüzde 20,1 oranında artarken, kayıtlı kadın işsizler yüzde 33,2 arttı. Bu durum kadınların iş bulma aracı olarak erkeklerden daha fazla İŞKUR'u tercih ettiğini göstermektedir. Bu artışta İŞKUR kanalıyla sağlanan çeşitli teşviklerin de rol oynadığını söylemek mümkündür.

Grafik 2: İşsizlik Sigortası Başvuruları (Ağustos-Kasım 2018) (Bin)

Kaynak: İŞKUR İstatistik Bülteni Ağustos-Kasım 2018

Öte yandan İŞKUR'a yapılan **işsizlik sigortası başvuruları giderek artıyor**. Ekim 2018'de 168 bin olan işsizlik sigortası başvuru sayısı Kasım 2018 tarihinde **207 bine** ulaştı. Ağustos

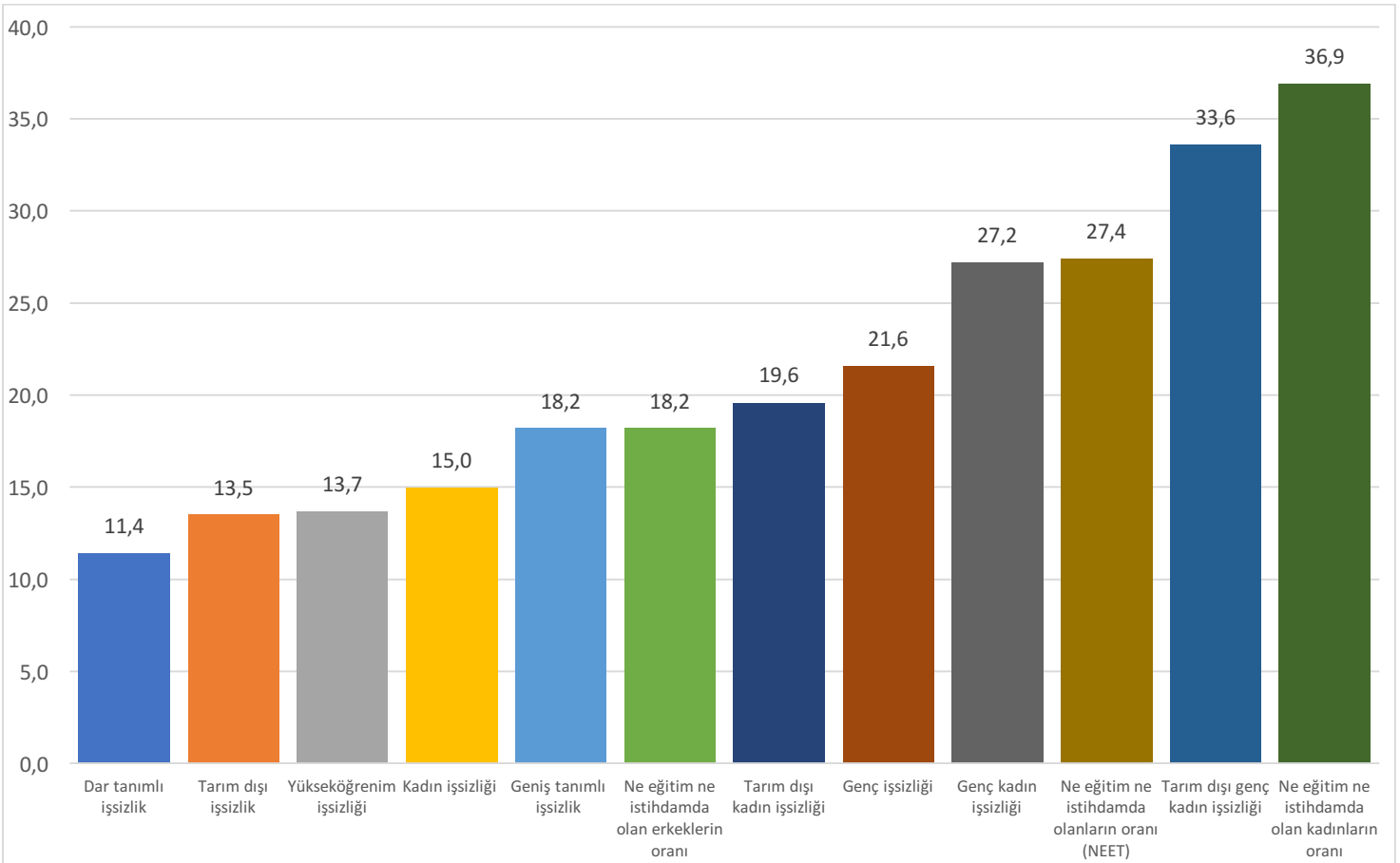
2018’de 106 bin olan işsizlik sigortası başvuruları dört ayda yüzde 95 oranında arttı. İşsizlik sigortası başvurularındaki artış işsizlikte önümüzdeki aylarda da artış yaşanacağına işaret ediyor (Grafik 2).

BÜTÜN İŞSİZLİK TÜRLERİNDE TIRMANIŞ VAR

Bütün işsizlik türleri geçen yılın aynı döneminde göre artış göstermektedir. Kadın işsizliği yüzde 15, genç işsizliği ise yüzde 21,6’ya ulaştı. Veriler işsizliğin en çok kadınları etkilediğini ve kadınların bütün işsizlik türlerinde erkeklerden daha fazla işsiz kaldıklarını göstermektedir. Eylül 2018 TÜİK verilerine göre genç kadın işsizliği yüzde 27,2 olarak gerçekleşti.

Tarım dışı genç kadın işsizliği ise yüzde 37’ye yaklaşıyor. Özellikle genç ve kadın işsizliği ile ne eğitimde ne istihdamda (NEET) olan gençlerin oranı yüksekliğini korumaktadır. Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı yüzde 27,2 olarak açıklandı. Eylül 2018 döneminde yüksek öğrenim işsizliği yüzde 13,7 olarak gerçekleşti (Grafik 3).

Grafik 3: Türlerine Göre İşsizlik Oranları (Eylül 2018)

Kaynak: TÜİK Eylül 2018 İşgücü Araştırmasından yararlanılarak DİSK-AR tarafından hazırlandı.

İŞSİZLİĞE KARŞI ÖNERİLER

TÜİK, İŞKUR ve SGK verileri ekonomide derinleşen krizin istihdam üzerindeki olumsuz etkisini giderek daha net biçimde ortaya koymaktadır. İşsizlikteki tırmanışın devam edeceği görülmektedir. İşsizliğin yaratacağı toplumsal tahribatı önlemek için güçlü sosyal politikalara ihtiyaç vardır.

İşsizliğin azaltılması ve istihdamda kalıcı ve güvenceli artış sağlanması için önerilerimiz:

- Çalışanların sorumlu olmadıkları krizin sonuçlarından korunması için toplu işten çıkarmaların yasaklanmasını ve yargı iznine bırakılmasını istiyoruz.
- İstihdam artışlarında kamunun payı dikkate değerdir. Kamu istihdamının artırılması, kamuda eğreti ve güvencesiz çalışma biçimleri yerine, kadrolu ve güvenceli istihdam artışının sağlanması yaşamsal önemdedir. Kamu girişimciliği ve hizmetleri istihdam yaratacak şekilde yeniden ele alınmalı ve kamuda personel açığı derhal kapatılmalıdır.
- İş başında eğitim adı altında çırak, stajyer, kursiyerlerin ve bursiyerlerin ucuz işgücü deposu olarak kullanılması uygulamasına son verilmelidir.
- “Herkesin çalışması için, herkesin daha az çalışması” ilkesi doğrultusunda haftalık çalışma süresi gelir kaybı olmaksızın 37,5 saate, fazla mesailer için uygulanan yıllık 270 saat sınırı, 90 saate düşürülmelidir.
- Uluslararası çalışma normları doğrultusunda herkese en az bir ay ücretli yıllık izin hakkı tanınmalıdır.
- Uluslararası Çalışma Örgütü ILO’nun “insana yaraşır iş” yaklaşımı temelinde herkese güvenceli ve nitelikli işler sağlanmalıdır.
- Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımı güvence altına alınmalı, sendikal barajlar kaldırılmalı, herkesin sendika hakkını özgürce kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Toplum yararına çalışma programları kapsamında çalıştırılanlar daimî işçi statüsüne geçirilmelidir.
- İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımına son verilmeli ve yararlanma koşulları özellikle kriz dönemlerinde kolaylaştırılmalıdır.
- Ücret Garanti Fonu kapsamı genişletilmeli ve işçilerin 6 aylık her türlü işçilik alacağı garanti kapsamına alınmalıdır.
- Kadın istihdamının artırılması ve işsizliğinin azaltılması için işgücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilmeli, ev içi bakım emeği devletin gereken nitelikli, yaygın ve ücretsiz bakım hizmetlerini sağlaması ile kadının üzerinden alınmalıdır.